

APELES MESTRES

CANSONS

QUADERN PRIMER

GN

Plur.

CANSONS

LLETRA Y MÚSICA

PER

APELES MESTRES

QUADERN PRIMER

Preu: 4 Ptes.

PROPIETAT PER A TOT ARREU

Iberia Musical

Plantada, Alegret y Ros

Casa editorial - Magatzem de Música y Pianos

Despatx: Canuda, 45 - Barcelona

ARXIU DE MÚSICA
OSCAR PEÑA

A LAURA

MOLTES, moltes vegadas m'havíes dit: «i Per què no dones a conèixer les teves cançons? Tingues per cert que si les publicaves agradarien y's cantaríen. Quedaràn els teus dibuixos, quedaràn els teus versos... ¿y no és trist que de la teva música no'n quedi res? Fesne imprimir algunes, les millors, encara que sia a pocs exemplars, per regalar als amichs, pel meu gust...»

Jo't responia rient: «*Madame la Postérité* no necessitarà per res de la meua música, com per res necessitarà dels meus dibuixos ni dels meus

versos.» Y may vaig poder resòldrem a complàuret. Jo que, a cada obra meua que donava al públich sentia un no sé què, barreja de vergonya y de penediment, ¿com atrevirme a donarli música meua?... Impossible! no calia ni somniarho!

Y les meves cançons hauríen mort ab mi — ab io qual no s'hauria perdut res — si circumstancies especialíssimes, y malgrat jo, no haguessin fet que algunes d'elles arrivessin a coneixement del públich. En Joan Massià, l'Emili Vendrell y en Friedrich Lliurat en són els únichs culpables.

Lo que m'ha sorprès ha sigut que professionals y públich hagin vingut a donar-te la rahó, y'm sembla sentir la teua veu, surtint de sota terra per dirme: «¿No t'ho havia dit sempre que si les teves cançons fossin conegudes agradarien? Però com era jo qui t'ho deya, may ho vas voler creure; ha calgut que t'ho diguessin els altres!»

Y no per amor a la meua obra — Déu sab que may n'he sentit — si no per donar compliment a la voluntat d'una morta, cedeixo al prech de *IBÈRIA MUSICAL* autorisant la publicació d'algunes de les meves cançons.

Accéptales, doncs, amiga qu'he perdut per sempre, com un ramellet de flors silvestres que diposito sobre la teua tomba.

APELES

TAULA

Felicitat

Cansó de taberna

Les gotes d'aigua

La non-non de la morta

La bosqueta rossinyolera

Minuet

Les cançons d'Apeles Mestres

El present recull sorprendrà, sens dubte, a la majoria d'admiradors del dibuixant-poeta. — Apeles Mestres músich? — se preguntaran. — Si, músich, — contestarè nosaltres. Músich, certament, si entenèm per músich l'home prou destre, prou traçut, per a expressar, mitjançant sons, volades de l'esperit, impressions fugitives, estats de la seva ànima. Músich — repetirè — si entenèm per músich l'home prou hàbil, o mellor dit prou artista per a trobar fàcilment, naturalment, belles cançons; o per a sentir, al crear o al llegir versos, llur música *natural*, llur complement adequat, mitjançant ritmes, harmonies y figuracions.

A més d'un dibuixant, d'un poeta, Apeles Mestres és, donchs, — com podrà veureho el llegidor — un músich, un veritable músich.

* * *

Passada la natural sorpresa, esdevé fàcil comprendre, però, que, en el fons, els versos de *Liliana* o la prosa de *La casa vella*, els dibuixos d'abdues conegudes produccions... o les cançons veritablement vives, mestrívols, que ara són ofertes als aficionats, no són, en realitat, sinó expressions distintes d'un idèntich sentir, d'una visió semblant.

Fixèuvoshi, si no: Veritable poeta, Apeles Mestres viu sempre els ulls ben fets en la Natura. Tot lo que'l volta l'interessa. Una flor, un insecte aparentment humil, el sò d'una gota d'aygua, tot l'atràu. Tot desperta en el seu esperit una bella imatge, o un estat d'ànim. Ara bé: tot esdevé, talment com per art màgich, vers, dibuix... o a voltes cansó

Lo que hi ha és que els llibres y els dibuixos d'Apeles Mestres són ja coneguts, conegudíssims... y les cançons ja no ho són tant! Y es que l'autor de les cançons susdites, veritablement massa modest, les tenia gayrebé amagades...

Ha calgut ara el recort, sempre viu en l'esperit del poeta, d'un prech esdevingut sagrat, per a decidirlo a publicarles.

* * *

Al fixarse, al enamorar-se de les coses que'l volten (de les coses boniques, volèm dir...) Apeles Mestres dóna, creyèm, una excelent lliçó.

Y al escriure, o mellor dit encara, al *dictar* les cançons seves, l'autor de *Tardanies* ofereix també, val a dirho, un bell exemple als músichs.

—«Jo no sabia escriure — ens deya un dia Apeles Mestres — solament ab temps... Quan agafo el llapiç o la ploma — afegia — ja ho finch tot *vist*.»—

Res, donchs, de més allunyat de l'artifici que la música de l'Apeles Mestres. Res, tampoch, de més viu, de més sincer.

L'origen de les cançons que ara ens ocupen és sempre el mateix: una impressió, una visió, o un modest sò.

Sota el títol d'alguna de les seves cançons, Apeles Mestres escriu, algun cop, aquests mots plens de sentit: *del natural*. Y és que moltes d'elles (*Les gotes d'aygua*, *La bosqueta rossinyolera*), són, en efecte, *copiades* del natural.

Faré notar, tot passant, que les cançons que acabo d'esmentar són bellíssimes. Al ferne la remarca al seu autor, y al llençar el mot *troballa*, Apeles Mestres, modest, ens ha dit sempre: — «Oh, no sóch pas jo el que ha fet això: és l'aygua, és l'aucell!» —

Potser sí, potser sí; però cal saber — contestarèm avuy — *fixarse* en l'aygua y en l'aucell y cal possehir, d'altra banda, l'art subtilíssim de aconseguir sorprendre llur secret.

* * *

L'origen de les cançons que ab viu plaher comentèm és també, com ja havèm dit, una impressió. La *Non-non de la morta*, per exemple (una altra de les més belles y més sentides y més punyentes cançons d'Apeles Mestres), és la plasmació, que podriem dirne, d'una impressió molt íntima, molt dolorosa, del seu autor.

Ab tot y coneixer l'origen d'aquesta non-non, d'aquesta *berceuse*, no l'escamparam pas.

El *Madrigal* — qui ho diria? — sorgí espontani y en un moment, per cert, dolorosíssim. Nasqué d'un prech...

* * *

Hi ha també, en les cançons d'Apeles Mestres, cançons de caní, cançons picaresques, cançons de maynada. Algunes apareixen rublertes de malícia, altres plenes de dolçor... La *Cansó de taberna*, per exemple, és ja netament dramàtica.

Joyoses o dramàtiques, aixerides o sentimentals, les cançons d'Apeles Mestres són sempre ben sentides y ben trobades. Moltes, en fi, semblen *naturals*, semblen *populars*. Y heusaquí una altra de les característiques de la majoria de cançons de l'autor d'*Odes serenes*: y és que's confonen, sovint, ab l'art del poble.

* * *

Algunes de les cançons d'Apeles Mestres recorden, d'altra banda, l'art dels vells mestres. Y aquesta observació, aquesta afirmació, la fem sense por d'errarnos.

N'hi ha d'altres — afegirèm encara — que apareixen tan belles, tan riques d'expressió, qu'evoquen el recort de l'art sincer, de l'art punyent (y certament verge de certa mena de cabories!) de Mussorgski.

* * *

Per a terminar: les cançons d'Apeles Mestres fan olor de cosa bona, de cosa vera. Són filles, realment, de la Natura (de la Natura vista o bé sentida), y apareixen per tant (y sense pensarshot!) una mica exemplars. Creen, en tot cas, un viu contrast ab més d'un daler, ab més d'una estridència dels nostres dies. Y és que, mentre molts homes cerquen, frisosos, noves visions, Apeles Mestres, tothora humil, fuig dels neguits y de les *modes*. Fuig dels neguits y *canta*. Canta d'instint, *naturalment*. No és aquesta, d'altra part, la més dolça y més eficaç manera de cantar?

F. LLIURAT

ARXIU DE MÚSICA
OSCAR TERÀ

Felicitat

(1892)

1.

Lletra y música
d' APELES MESTRES

Lent, no massa

As - se - gu - da vo - ra'l go - tich fi - nes - tral

— va cantant la cas - te - lla - na va can - tant can - sons d'a -

mor y va fi - lant — va fi - lant el floch de lla - na. Tot can -

— tant y tot fi - lant ai - xe - ca els ulls — y ab amor guai - ta la

pla - na len - ta - ment da - rre - ra'ls monts se pon el sol —

— y's te - nyeix el cel de gra - na.

Felicitat

I

Asseguda vora el gòtich finestral
 va cantant la Castellana,
 va cantant cançons d'amor y va filant,
 va filant el floch de llana.
 Tot filant y tot cantant aixeca els ulls
 y ab amor guayta la plana;
 lentament devalla el sol darrera els monts
 y's tenyeix el cel de grana.

II

D'allà baix, d'entre la calma de la vall,
 puja el sò d'una campana
 que senyala la oració més grata a Deu
 y a la Verge soberana.
 De cantar y de filar, tantost la sent,
 ha deixat la Castellana,
 y aixecant els ulls al cel diu la oració,
 la més bella y més cristiana.

III

«Senyor Deu de terra y cel, obre ton cor
 al qui't prega y t'ho demana;
 compadeixte d'orfanets y desvalguts
 y el qui's dol de fret y gana.
 No't demano res per mi, que tinch bé més
 que no té criatura humana;
 tinch l'amor del meu espòs, mon dolç amich,
 tinch cançons y flochs de llana».

Cansó de taberna

A la taberna d'en Mallol
 s'hi riu y plagueja;
 a la taberna d'en Mallol
 molts hi entran ab lluna y en surten ab sol.

A la taberna d'en Mallol
 s'hi beu y s'hi juga;
 a la taberna d'en Mallol
 dels diners que hi entran no se'n torna un sol.

A la taberna d'en Mallol
 s'hi canta y s'hi balla;
 a la taberna d'en Mallol
 tal hi entra donzella qu'en surt com Déu vol.

A la taberna d'en Mallol
 hi ha hagut punyalades;
 a la taberna d'en Mallol
 diuen qu'eren quatre contra un home sol.

A la taberna d'en Mallol
 no tot són rialles;
 a la taberna d'en Mallol
 han tancat les portes en senyal de dol.

Cansó de taberna

(1918)

2.

Alegre

A la ta - ber - na d'en Ma - llol s'hi riu

y pla - gue - ja, — a la ta - ber - na d'en Ma -

llol molts hien - tran ab llu - na y en sur - ten ab

p

f

sol. A la ta - ber - na d'en Ma - llol s'hi beu y s'hi

ju - ga a la ta - ber - na d'en Ma - llol dels di -

D. C. al §

ners que hi en tren no s'en tor - na un sol.

Darrera estrofa fluir y relantint molt

Les gotes d'aigua

I

Tot saltant, saltant,
tot dringant, dringant,
van les gotes d'aigua
salmodiant un cant;
De l'estalactita
lentes van cayent
y en l'estalagmita
moren dolçament.

II

Molt despay, despay,
sens pararse may
van cantant les gotes
un dolcíssim lay,
lay tot ell misteri
que de dia y nit
ab veus de salteri
canta l'Infinit.

III

Al brollar del mur
de l'avench obscur
vibran com campanes
del cristall més pur,
campanes sonores
qu'ab drinch mesurat
van cantant les hores
de l'Eternitat.

Les gotes d'aigua

(Del natural)

(1885)

3.

Lent y acompassat

Tot saltant saltant, tot dringant, dringant van les go-tes d'ai-gua

p

sal-modiant un cant De l'es-ta-lac-ti-ta- lentes van ca-yent y en l'es-ta-lagmi-ta

D. C.

moren dol-sament.

rall.

La non-non de la morta

(1921)

4.

Lent *Fi*

pp

Dorm a - mor meu so - ta ei - xa - llo - sa ton

pp

som - ni e - tern a - - qui no hi ha per

qui hi re - po - sa is - tiu ni hi - venr

Els verts xi - prers que s'hi a - ge - gan - tan vet -

llan ton sòn y tot bran -

dant les flors te can - tan u - na non - non ——— D. C.

La non-non de la morta

I

Dorm, amor meu, sota eixa llosa
 ton somni etern;
 aquí no hi hà, per qui hi reposa
 istiu ni hivern.
 Els vells xiprers que s'hi agegantan
 vetllan ton son,
 Y tot brandant les flors te cantan
 una non-non

II

Entre les flors volan bandades
 de papellons,
 venen de lluny, enamorades...
 són mes cançons.
 Y hei volaràn fins aquell dia
 qu'a ton recés
 jo vindré a ferte companyia
 per sempre més.

La bosqueta

I

Al meu jardí
de bon matí
vé una bosqueta rossinyolera;
refila un cant
saltironant
de les tröanes a la palmera.

II

No sé ont té'l niu,
no sé què diu
ab ses passades enjogassades;
però m'apar
qu'ab son cantar
parla de coses d'altres diades.

III

No sé què diu
l'aucell festiu
pegant volades d'esquerra a dreta,
però és quelcom
que sembla un nom...
com si't cridava, pobra bosqueta!

La bosqueta

(1921)

5.

Alegre

Piano introduction in G major, 2/4 time. The melody is marked *p* (piano). It features a series of eighth and sixteenth notes, with a repeat sign at the end of the first phrase.

Fi

Vocal and piano accompaniment for the first line of lyrics. The vocal line is in G major, 2/4 time, marked *Fi*. The piano accompaniment is marked *p* (piano). The lyrics are: "Al meu jar - di de bon ma - ti veu - na bos - que - ta rossi - nyo -".

le - ra;

re - fi - la un cant sal - ti - ro -

Vocal and piano accompaniment for the second line of lyrics. The vocal line is in G major, 2/4 time. The piano accompaniment is marked *pp* (pianissimo). The lyrics are: "le - ra; re - fi - la un cant sal - ti - ro -".

al §

nant de les tro - a - nes a la pal - me - ra.

Vocal and piano accompaniment for the third line of lyrics. The vocal line is in G major, 2/4 time. The piano accompaniment is marked *pp* (pianissimo). The lyrics are: "nant de les tro - a - nes a la pal - me - ra." The piece ends with a repeat sign.

Minuet

I

Oh Marquesa, si és cert com diuen,
 que balleu com un serafí,
 jo us suplico que'm feu la gracia
 de ballà un minuet ab mi.
 ¿No sentiueu? are el preludían
 la viola y el violí;
 el saló s'omple de parelles...
 molt millò s'estarà al jardí.
 Allà l'aire ens durà fragancies
 de les roses a mitj obrí;
 sota els arbres, al clar de lluna,
 deu ballarshi millor qu'aquí.

II

Al jardí, sobre l'herba blana,
 vostre peu lliscarà més fi,
 si trobéssiu que llisca massa
 no hi fa res, repenjeus en mi
 ¿Què pot ser? ¿qu'arriueu a caure?
 —qu'és lo més que pot succehí;—
 la caiguda serà molt dolça,
 el meu bras vos farà coixí.
 Y en tot cas, si algú ho té de veure
 són les roses a mitj obrí...
 y les roses són molt discretes
 y a ningú ho tornarán a dir.

Minuet

(1921)

6.

Graciós

Fi

fí, jo us su - pli - co qu'em feu la gra - cia de ba - llà un mi-nu-et ab

mi ¿No sen - tiu a - re'l pre - lu - di - an la vi - o - la y el vi - o -

lí; el sa - ló s'ompla de pa - re - lles... molt mi - llor s'es - tará al jar -

mf *p*

dí A - llí l'ai - re ens du - rà fra - gan - cies de les ro - ses a mitj o -

brí; Sota els ar - bres al clar de llu - na deu ba - llar - s'hi millor qu'aquí

pp

D. C.

